

Józef Wroceński

Doktorat ks. Gintera Dzierżona

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 41/3-4, 301-303

1998

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

gijnych. W rozdziale trzecim przedstawiona została uświęcająca działalność Kościoła. Intencją Autora było ukazanie możliwości wychowawczych, jakie daje sprawowanie liturgii, zwłaszcza sakramentów i sakramentaliów, świętowanie niedzieli i dni świątecznych. Rozdział czwarty poświęcony został omówieniu pasterskiej posługi Kościoła. Autor słusznie zaakcentował rolę wspólnoty jako środowiska wychowawczego.

Przeprowadzone badania pozwoliły Autorowi na sformułowanie licznych wniosków. Jego zdaniem należy dbać o to, aby katecheza, uważana za jeden z głównych środków wychowawczych, była permanentna, a nie okazjonalna. Nie może być ona przedmiotem do zaliczenia, ale powinna być przeprowadzana w taki sposób, aby pozostawiała ślad w sercach i umysłach słuchaczy. Duże znaczenie odgrywają także szkoły katolickie, które winny być... środowiskiem ukazywania charyzmatu Kościoła. W Polsce w dobie przełamywania monopolu państwa w tym względzie Autor dostrzega szansę dla szkół katolickich i postuluje ich tworzenie przez rodziców we współpracy z duchownymi. Nie przekreśla przy tym roli szkoły publicznej. Dalsze postulaty Autora dotyczą właściwego wykorzystania możliwości jakie niosą ze sobą środki społecznego przekazu w dziedzinie wychowania, sprawowania liturgii, która należycie celebrowana ma wielką siłę oddziaływania na człowieka, wykorzystywania wyników nauk psychologicznych, pedagogicznych czy dydaktycznych. Wiąże się to z powiększającą się wśród laikatu świadomością odpowiedzialności za Kościół. Trudno też nie zgodzić się z postulatami Autora dotyczącymi wykorzystania w oddziaływaniu wychowawczym organizacji sportowych czy też innych form spędzania wolnego czasu. Wydaje się jednak, że postulat dotyczący sposobu wykonywania władzy w Kościele nie do końca Autor przemyślał.

Praca dostarcza zatem czytelnikowi trafnych i zarazem zdecydowanych odpowiedzi na wiele odważnie stawianych pytań i współczesnych wyzwań w dziedzinie wychowania dzieci i młodzieży.

Rada Wydziału Prawa Kanonicznego ATK, biorąc pod uwagę wyniki egzaminu doktorskiego, właściwy dla tego typu rozpraw walor naukowy, a także opinie recenzentów oraz pozytywny wynik obrony powzięła uchwałę w sprawie nadania ks. mgr Krzysztofowi K o s k stopnia naukowego doktora nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.

Ks. Józef Wroceński SCJ

Doktorat ks. Gintera Dzierżonia

Na Wydziale Prawa Kanonicznego ATK w dniu 19 maja 1998 roku odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej ks. mgra Gintera D z i e r ż o n i a, kapłana diecezji opolskiej, absolwenta Wydziału Prawa Kanonicznego i Świeckiego KUL. Doktorant przedłożył Radzie Wydziału rozprawę pt. *Sąd Biskupi w Opolu w latach 1951 – 1992. Recepcja orzecznictwa Roty Rzymskiej*. Promo-

torem pracy był ks. prof. dr hab. Wojciech G ó r a l s k i. Recenzentami pracy doktorskiej byli: o. prof. dr hab. Wenanty Z u b e r t /KUL/ i ks. prof. dr hab. Ryszard S z t y c h m i l e r /ATK/.

W badaniach nad wyrokowaniem polskich sądów kościelnych zauważa się brak naukowej refleksji dotyczącej oceny tegoż orzekania pod kątem aplikacji orzecznictwa Roty Rzymskiej. Orzecznictwo rotalne ma charakter prawotwórczy i egzemplaryczny dla trybunałów niższego stopnia. Ks. mgr G. D z i e r ż ó Ń podjął się zadania skonfrontowania orzecznictwa Sądu Biskupiego w Opolu z wyrokami Roty Rzymskiej. Określony w ten sposób cel badawczy wymagał objęcia kwerendą źródłową 811 wyroków w sprawach o nieważność małżeństwa, jakie powstały w Sądzie Opolskim w ramach cezury czasowej oznaczonej w tytule pracy.

Praca składa się z dwu części, które z kolei dzielą się na rozdziały. Część pierwsza poświęcona została omówieniu organizacji Trybunału Opolskiego i rozpoznanych w nim spraw. W rozdziale pierwszym Autor przedstawił organizację sądownictwa kościelnego w administracji apostołskiej Śląska Opolskiego oraz w diecezji opolskiej, w rozdziale drugim natomiast znalazł się przegląd spraw rozpoznanych przez Trybunał Opolski. Warto podkreślić, że Autor nie ograniczył się jedynie do ich wyliczenia, czy też do podania innych danych liczbowych, ale prace Trybunału Opolskiego skonfrontował z wyrokami sądów apelacyjnych. Zgodność w wyrokowaniu świadczy przeciwieństwo o jakości pracy sądu pierwszej instancji. Z przeprowadzonych porównań wynika, że prace Trybunału Opolskiego należy ocenić dobrze. Część druga pracy dotyczy aplikacji orzecznictwa Roty Rzymskiej w orzekaniu Sądu Biskupiego w Opolu. Autor ograniczył się do trzech najczęściej powtarzających się tytułów nieważności małżeństwa, którym poświęcił kolejne rozdziały. I tak w rozdziale pierwszym jest mowa o symulacji, w drugim o przymusie i bojaźni oraz warunku i w trzecim o niezdolności do powzięcia zgody małżeńskiej. Rozpatrując zagadnienie recepcji jurysprudencji rotalnej przez sędziów opolskich w redagowaniu części wyroku *in iure* Autor mówi trzech sposobach tej recepcji, mianowicie: recepcji bezpośredniej, pośredniej i anonimowej. Jego zdaniem w większości wyroków sądu opolskiego zachodziła bezpośrednia recepcja polegająca na nawiązywaniu wprost do treści wyroków rotalnych, przy czym jednak w małym stopniu wykorzystano bogactwo orzecznictwa rotalnego z tytułu niezdolności natury psychicznej do podjęcia istotnych obowiązków małżeńskich.

W konkluzjach końcowych ks. G. D z i e r ż ó Ń podkreślił, że stopień wykorzystania judykatury Roty Rzymskiej w orzekaniu sądu opolskiego był znaczny. Oznacza to, iż znajomość orzecznictwa rotalnego u sędziów była dobra. Ponadto nie odwoływali się oni jedynie do tradycyjnych opinii rotalnych, ale często korzystali z nowych poglądów bazujących na nauczaniu papieskim czy też doktrynie ostatniego Soboru. Należy też dodać, że sposób przedstawiania argumentacji prawnej wyroków Trybunału Opolskiego został przez Autora oceniony jako twórczy, co oznacza, że sędziowie nie redagowali swych decyzji w sposób me-

chaniczny. Każdy bowiem sąd diecezjalny musi zdobyć się na odwagę podejmowania i rozstrzygania nowych problemów, które przynosi życie.

Recenzenci podkreślili wnikliwość i staranność w przeprowadzeniu badań oraz umiejętne wykorzystanie zebranego materiału.

Rada Wydziału Prawa Kanonicznego ATK, biorąc pod uwagę wyniki egzaminu doktorskiego, właściwy dla tego typu rozpraw walor naukowy, a także opinie recenzentów oraz pozytywny wynik publicznej obrony nadała ks. mgr G. Dzierżonowi stopień naukowy doktora nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.

Ks. Józef Wroczeński SCJ

Doktorat ks. Janusza Boruckiego

Na Wydziale Prawa Kanonicznego ATK w dniu 23 czerwca 1998 roku odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej ks. mgr Janusza B o r u c k i e g o, kapłana diecezji wrocławskiej, absolwenta Wydziału Prawa Kanonicznego i Świeckiego KUL. Doktorant przedstawił Radzie Wydziału rozprawę pt. *Wkład synodów biskupa Hieronima Rozrażewskiego w dzieło recepcji Soboru Trydenckiego* napisaną pod kierunkiem ks. prof. dr hab. Wojciecha G ó r a l s k i e g o. W charakterze recenzentów wystąpili: ks. prof. dr hab. Tadeusz Wa ł a c h o w i c z /PWT Poznań/ i ks. prof. dr hab. Witold J e m i e l i t y /ATK/.

Kanoniści, a zwłaszcza historycy prawa kościelnego ciągle sięgają do uchwał Soboru Trydenckiego, który w dziejach Kościoła i prawa kanonicznego stanowił niewątpliwie punkt zwrotny. Sobór ten zainicjował dzieło odnowy Kościoła zagrożonego reformacją. Główny wysiłek wdrażania i realizacji uchwał Soboru Trydenckiego spoczywał na synodach prowincjalnych i diecezjalnych. W oparciu więc o dekrety reformistyczne Soboru zaczęło rozwijać się ustawodawstwo partykularne, które kształtowało nową rzeczywistość prawną. Recepcja postanowień Soboru następowała sukcesywnie, stąd też wymagała zazwyczaj odbycia nie jednego, lecz kilku synodów. Praca ks. J. B o r u c k i e g o przedstawia zagadnienie aplikacji uchwał Soboru Trydenckiego w prawodawstwie diecezji kujawskiej i pomorskiej /obecnie diecezja wrocławska/ za czasów biskupa H. R o z r a ż e w s k i e g o. Zwołał on w tym celu aż siedem synodów. W związku z tym Autor postawił sobie zadanie, aby znaleźć odpowiedź na pytanie, w jaki sposób poprzez synody następowało wdrażanie uchwał Soboru i jakie czynniki wpływały na formowanie się nowego ustawodawstwa partykularnego w diecezji?

Zasadnicza treść pracy została podzielona na cztery rozdziały. Pierwszy rozdział Autor poświęcił omówieniu sytuacji Kościoła powszechnego, Kościoła w Polsce i diecezji wrocławskiej w drugiej połowie XVI wieku oraz ukazaniu sylwetki biskupa H. R o z r a ż e w s k i e g o. Drugi rozdział został poświęcony zagadnieniom związanym z przygotowaniem i zwołaniem synodów, głównymi motywami ich odbycia, przebiegiem obrad, uczestnikami i wreszcie z protoko-